

Openbaar besprekingsverslag Commissie Cultureel Erfgoed

Datum : 15 februari 2024
Aanwezig : Dhr. Doodeheefver, dhr. Oostendorp (Gelders Genootschap), dhr. Lebbink, dhr. Migchelbrink, dhr. Diepenbroek, dhr. Grievink, mw. Senteur, mw. Lettink (gemeente Aalten)
 Toehoorder: Weth. Kok
Afwezig : dhr. Neerhof, dhr. Esselink
Notulist : Mw. Lammers

1. Opening

Dhr. Doodeheefver opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

Afwezig met kennisgeving:

Dhr. Esselink

Dhr. Neerhof

Op de publieke tribune:

Dhr. F. Diersen t.b.v. straatnaamgeving en bomen Goede Herderkerk

Mw. Stronks, Mw. T. van der Schoot en dhr. H. Velthuis (als secretaris van de St. Restauratiefonds Oude Helenakerk) m.b.t. brief over Oude Helenakerk

Dhr. Van der Werf, heeft zitting in de commissie Omgevingskwaliteit van de gemeente Winterswijk en kijkt graag een keer mee met onze commissie.

Mw. Lammers heeft op verzoek van mw. Senteur naambordjes geregeld.

2. Agenda vaststelling

De agenda wordt vastgesteld, er zijn geen opmerkingen.

3. Besprekingsverslag van de vergadering 7 december 2024

Tekstueel en inhoudelijk

Pagina 1 stationsgebouw

Dhr. Oostendorp vult aan dat hij heeft gezocht naar een onderzoek, maar deze niet heeft gevonden.

De verwachting is dan ook dat er geen onderzoek is gedaan naar het stationsgebouw.

Pagina 4 gedenkraam Oosterkerk

Gevraagd is om na te gaan wat er precies is besproken en afgesproken over de toegankelijkheid van het gedenkraam in de Oosterkerk. Mw. Lammers heeft het verslag d.d. 8 februari 2021 opgezocht, waarin is gesproken over dit onderwerp. Hieruit valt niet te concluderen dat er harde afspraken zijn gemaakt over het waarborgen van de toegankelijkheid van het gedenkraam.

Mw. Lettink vult aan dat er ondertussen wel is gesproken over beperkte openstelling, zoals vermeld in het verslag. Het idee is om met scholen een project te doen rondom 4 en 5 mei 2024. Ook is er een bord geplaatst, de informatie die hierop staat is echter vrij summier. Daarom is uitgebreidere informatie over wat er op het gedenkraam te zien is, in ontwikkeling. Dit kan op allerlei manier vorm krijgen. Er zijn dus wel wat ontwikkelingen om het gedenkraam beter beschikbaar te maken.

Het verslag wordt geaccordeerd.

4. Ingekomen stukken/stukken ter kennisname

Brief inzake Oude Helenakerk

De voorzitter geeft het woord aan mw. Stronks.

Mw. Stronks houdt haar pleidooi tegen de verkoop van de Oude Helenakerk.

De belangrijkste punten zijn hieronder uiteengezet:

- 'Gedoe': Mw. A van der Kolk van de St. Oude Gelderse Kerken heeft aangegeven dat de stichting geen kerk overneemt waar gedoe is. Dit is een kerk met gedoe, al heel lang. Vanaf 2016 zijn er al bezorgde burgers over deze overdracht. Er is geen draagvlak voor. Ze willen het graag in Aaltense handen houden.
- Bedragen: De overdracht gaat gepaard met veel geld van de Protestantse Gemeenschap Aalten. Er moet een verbouwing plaatsvinden: keukenblok, toilet, garderobe, banken moeten weg. Hierdoor verdwijnt het karakter van de kerk deels. Dit terwijl aan de overzijde in gebouw Elim al deze voorzieningen aanwezig zijn.
PGA moet de kosten voor deze verbouwing dragen. PGA dient een bijdrage te leveren in de verwachte onderhoudskosten. Totaal bedrag is € 434.533,-.
PGA moet huur betalen: € 200.000,-.
PGA moet garant staan voor eventuele tekorten aan exploitatiekosten: € 25.000,-
Totaal 1.5 miljoen ruim
En dan gaat de kerk verkocht worden voor € 1,- aan de St. Oude Gelderse Kerken.
Conclusie: dit is moeilijk te begrijpen. De kerk is van de hele gemeente Aalten. Het is misschien wel het belangrijkste culturele erfgoed van Aalten. Dhr. Velthuis sluit zich erbij aan dat de betrokkenheid bij een plaatselijke stichting veel beter is. SOGK is een goede instelling, daar waar het nodig is, alleen in Aalten, denken wij dat dit niet de noodzaak is, financieel. Met een vermogen van 8 miljoen heeft het PGA voorlopig nog geen probleem, dit geld is overigens gemeenschapsgeld.
- Vrijwilligers: Ook de stichting restauratiefonds hebben al tonnen gespendeerd in het onderhoud van de kerk. Daarom staat het er nu zo goed bij en is er geen onderhoudsachterstand. Deze stichting is komende jaren ook kapitaalkrchtig genoeg om dit te kunnen voortzetten. Echter de vrijwilligers van de st. restauratiefonds zullen zich waarschijnlijk liever inzetten voor een Aaltens gebouw, dan voor een stichting die ergens in Laag Keppel is gevestigd en eigenaar is van vele kerken. Er is best draagvlak voor om het in eigen beheer te gaan doen. Een eigen stichting, eventueel met mensen van de PGA en mensen die al heel veel vrijwilligerswerk doen.
Dhr. Velthuis geeft aan dat dat overal moeilijker wordt, maar hij denkt dat mensen sneller bereid zijn om iets te doen voor een plaatselijke stichting dan voor een SOGK. Zodra het plaatselijk uit handen wordt gegeven dan trekken vrijwilligers zich terug en wordt de betrokkenheid minder, is de ervaring.
- Multifunctioneel gebruik: Mw. van der Schoot merkt op dat we in een tijd van ontkerkelijking leven. Als dit gebouw wordt omgetoverd tot een multifunctioneel gebouw waar allerlei nevenactiviteiten kunnen plaatsvinden, dan heeft ze daar moeite mee. Want het wordt dan een verdienmodel. Ze wil graag de kerk primair als een godshuis blijven zien en op een passende wijze meenemen in het moderne leven.
- Communicatie: Mw. Stronks geeft nog aan dat ze heeft gelezen dat de SOGK geen prioriteit meer heeft in het overnemen van oude kerken. Waarom wordt de Oude Helenakerk dan wel doorgezet? Heeft dat te maken met de 1.5 miljoen aan bruidsschat. Ze wordt steeds doorverwezen naar het kerkbestuur, maar daarmee is geen dialoog mogelijk. Daarom het verzoek of er vanuit deze commissie eens een gesprek kan worden gearrangeerd. Wellicht wordt er dan wel wat meer bereikt.
- Mw. Stronks dringt er op aan, dat het kerkelijk gebouw behouden moet blijven voor allen. Er moeten gesprekken komen, ze vraagt of de commissie het kerkbestuur wil benaderen, omdat het hun niet lukt. Concreet is de vraag probeer het immaterieel erfgoed van Aalten te redden.

Hiermee zijn de zorgen duidelijk uitgesproken.

Opmerkingen vanuit de commissieleden:

Mw. Senteur vraagt wie de eigenaar is van de kerk. Dat is het PGA.

Ze vraagt zich af of we als commissie toch een brief zouden kunnen sturen naar de bestuurder, waarin we beschrijven dat we een aantal keren zijn geconfronteerd met de zorgen en de wensen van inwoners van de gemeente Aalten over de ontwikkeling in dit onderwerp. Daarom willen wij dat toch

graag onder de aandacht brengen. Misschien kun je dan als commissie een proces op gang brengen, waarbij door het bestuur van de kerken dan toch rechtstreeks wordt gesproken met de mensen die hierbij rechtstreeks betrokken zijn. Frustratie zit hem er in hoe er met deze mensen wordt omgegaan. Mw. Stronks verwijst naar de taakomschrijving van de commissie, art. 1. Het gaat toch ook om de bescherming van de gemeente Aalten? Dhr. Van der Plaats reageert dat het plan ruim een jaar geleden als vooroverleg is besproken in de commissie en dat deze commissie over het toen voorgelegde plan heeft geadviseerd samen. Ook het Gelders Genootschap heeft hierin een advies gegeven. Dat ging toen over de plannen m.b.t. de binnenruimte en het bankenplan. Verder is er een keer gepraat over het pand Elim ivm verwarming. En we hebben het een keer gehad over het niveauverschil in de vloer van de kerk en warmtevoorziening van de kerk. Deze aspecten zijn tevens overlegd aan de Rijksdienst, immers het is een rijksmonument. Die notulen kunt u eventueel opvragen.

Weth. Kok vult aan dat er gesprekken zijn geweest met de voormalige medewerker van monumenten in het kader van de kerkenvisie met de kerkenraad. Daarnaast zijn er een aantal plannen in de Commissie Cultureel Erfgoed besproken. We hebben altijd gezegd dat we niet over het eigenaarschap gaan van de kerk. Juridisch gezien kunnen wij daarin geen partij kiezen.

Dhr. Doodeheefver dankt voor de inbreng en geeft aan dat hij in het verleden namens de commissie wel eens in gesprek is geweest. Verder kan deze commissie hierover niets kan zeggen, behalve dat we het belangrijk vinden dat mensen zich gehoord voelen. Deze commissie geeft advies op verzoek van het college. Dhr. Doodeheefver heeft op persoonlijke titel al eens een gesprek gehad. De brief van mw. Stronks is duidelijk, we hebben te maken met rationele, irrationele beslissingen en financiën een rol. Het is een complexe zaak.

Dhr. Lebbink geeft aan dat het hier om een communicatieprobleem gaat. Hij is van mening dat een bemiddelingscommissie hier meer kan doen dan deze commissie. Dergelijke situaties komt in Nederland wel vaker voor. Een commissie van goede diensten of iets dergelijks, die beide partijen bij elkaar brengt en dat er dan een bemiddeling/mediation komt, dat kan wellicht een opening bieden. In de hoop dat er dan wat meer begrip voor elkaar komt.

Dhr. Doodeheefver sluit het onderwerp af en hoopt dat er toch nog iets bijzonders uit voortkomt.

Afscheidsbloemetje voor dhr. Crols, Gelders Genootschap

Vanuit de commissie zal een kaart en bloemetje worden bezorgd aan dhr. Crols, als dank voor zijn jarenlange inspanningen voor de Commissie Cultureel Erfgoed.

Uitnodiging Erfgoeddag 2024

Iedereen heeft een uitnodiging ontvangen. Opgave kan nog.

Straatnaamgeving, verzoek tot toekennen naam pad op de grens van Dinxperlo en Süderwick

Dhr. Freek Diersen krijgt het woord. Vanuit de betrokkenheid voor goede dingen in onze gemeenschap, hebben wij gemeend om de commissie te vragen om de benaming voor dit pad in een breder perspectief te gaan bekijken. Dit ligt net op een mooi spannend stukje, er moet gekeken worden naar de kwaliteit en historische cultuur van dat gebied. Hier speelt een stukje grensbeleving vanuit de kern, Heelweg, Suderwick, Dinxperlo naar de kern van Dinxperlo richting het plein/grenslandmuseum. In de kadastrale atlas van Dinxperlo van 1932, staat dat gebied in, er zijn ook percelen en zelfs namen genoemd. En er liep vroeger nog een paadje, soort gangeske, maar die is vervallen, wellicht omdat iedereen een grotere tuin wilde. Er liggen diverse plaveisels. Vroeger was het een heel smal pad, smokkelpad. Concreet is zijn vraag: kunnen we in de cultuurhistorie van het gebied daar in een iets bredere context naar kijken?

Dhr. Doodeheefver reageert dat in onze straatnamenverordening een regel is opgenomen dat personen minimaal 10 jaar geleden moeten zijn overleden alvorens wij er een straatnaam aan koppelen. Hiervan afwijken, gebeurt alleen bij uitzondering, en goed gemotiveerd. Omdat niet aan dit criteria wordt voldaan en er in dit geval geen reden is gevonden om gemotiveerd af te wijken, wordt dit verzoek afgewezen. Indien er een ander voorstel is voor dit pad of gangeske, dan horen wij dat graag.

U kunt een andere naam indienen, gemotiveerd op historisch vlak en zodanig dat het voldoet aan de reglementen uit de verordening.

Dhr. Migchelbrink vraagt of er al met de omwonenden is gesproken hierover. Dhr. Diersen antwoordt dat dat nog niet is gedaan. Hij vindt het fijn dat burgers meedenken en met voorstellen komen. Hij stelt dat hij de benaming het Thea-pad niet afkeurt, maar is van mening dat het pad wellicht een passendere naam zou kunnen krijgen door het breder te bekijken.

Dhr. Migchelbrink vraagt of er in Dinxperlo nog meer gangeskes zijn.

Dhr. Diersen antwoordt dat deze sporadisch voorkomen. Het kerkepad lijkt er wat op, dat is recentelijk vernieuwd in de kerkenvisie. Dat is heel mooi geworden. Aan de Duitse kant zijn er wel een paar.

Dhr. Diersen komt met een inventarisatie voor een passende naam.

Dhr. Diersen heeft nog een opmerking over de Goede Herderkerk. Recentelijk zijn de werkzaamheden gestart. Het gaat hem met name om de bomen, die blijkbaar niet gewenst zijn. Er staan nu nog 9 bomen. Is het misschien mogelijk om de kap te faseren? Bijvoorbeeld de bomen op de hoeken nog even laten staan. Dit om kaalslag te voorkomen en ten behoeve van de aankleding van de omgeving.

Dhr. Van der Plaats antwoordt dat het plan in dit overleg is besproken. Er is veel aandacht voor de inrichting van het plan om de kerk heen. Het plan zelf is nog niet vergund op dit moment. De kapvergunning is wel afgegeven. Deze bomen zijn niet alleen meer wenselijk, maar zijn ook ziek. Daarbij zijn het exotische bomen die we eigenlijk niet in een woongebied willen hebben. Het zijn mooie bomen, echter bij de aanleg is er niet over nagedacht dat ze overlast veroorzaken, zodra groot zijn. Het plan is op te vragen.

Dhr. Doodeheefver antwoordt dat deze hemelbomen zijn gekapt in verband met de hinder van de vrucht van deze bomen.

5. Verordening Commissie Omgevingskwaliteit

In voorbereiding benoeming leden Commissie Omgevingskwaliteit.
Dit gaan we inhoudelijk toelichten tijdens het besloten deel.

6. Criteria Erfgoedprijs

Er zijn een aantal punten die we graag aan deze commissie willen voorleggen:

- aan welke criteria moet worden voldaan om een voordracht te kunnen doen.
- zijn deze basisvoorwaarden nog voldoende passend of behoeven deze aanscherping behoeven.
- kan er een verbinding worden gemaakt met het thema van de Open Monumentendag.

De voorzitter vraagt de leden hierop te reageren.

Dhr. Diepenbroek verwacht dat een koppeling aan de Open Monumentendag zal zorgen voor een beperking. Het aantal aanvragen is al wat schaars. Hij is er voorstander van om de aanmeldingsvoorwaarden zo ruim mogelijk te houden.

Dhr. Doodeheefver geeft aan dat de criteria al wel vrij breed zijn, immers materiaal en immaterieel erfgoed. Daar vallen ook personen onder. Een commercieel object tegenover een restauratie van een oude schuur. Dat contrast is behoorlijk groot. Hij vraagt zich af in hoeverre dat is te voorkomen. Hij merkt op dat bijv. in Texel de prijs veel hoger ligt. Dan is Aalten best schaars. Hoe wordt de prijs bepaald? Is dat bedrag te verhogen? Een hoger bedrag kan meer mensen prikkelen, zodat er meer kandidaten komen.

De wethouder reageert dat de duurzaamheidsprijs ook in die prijscategorie valt. Vanuit het college zit een verhoging van het bedrag er wellicht niet in.

Mw. Lettink geeft aan dat er misschien wel iets mogelijk is met betrekking tot het aantal aanmeldingen door de beschrijving voor een kunstuiting breder te formuleren. Zij voelt dat dit voor mensen best onduidelijk kan zijn. Het gaat dan bijv. om een foto van een pand of een beeld. Vanuit deze commissie kunnen ook aandragingen worden gedaan.

Mw. Senteur stelt voor om de erfgoedprijs om het jaar te gaan uitreiken en dan het dubbele bedrag. De wethouder vindt het wel een leuk onderdeel van de Open Monumentendag. Op de Open Monumentendag wordt de erfgoedprijs uitgereikt. Eigenaren van monumenten worden ook uitgenodigd tijdens de uitreiking van de erfgoedprijs. Is extra leuk als een van de eigenaren van een monument dan ook genomineerd is.

In de gemeente Winterswijk is er een monumentenprijs en een puijs voor verbetering van de pui. Deze is echter ook een aantal keer niet uitgereikt in verband met te weinig aanmeldingen. Dus ook daar blijkt dat het best lastig is om voldoende aanmeldingen te krijgen.

Mw. Lettink geeft aan dat we vanaf volgende week gaan beginnen met de voorbereidingen voor de Open Monumentendag. Daarin gaan we de contacten met Bocholt ook weer aanscherpen.

Dhr. Oostendorp oppert het idee om er een thema aan te verbinden: bijvoorbeeld routes van erfgoed en verbindingen, dat kan zijn een commissie die met erfgoedpaden bezig is, dat kan een grensoverschrijdende samenwerking zijn, vrijwilligers, verbindingen tussen personen. Misschien kan zo'n thema wel meer opleveren.

Dhr. Lebbink merkt op dat het ook gaat om wat je beoogt met een prijs. Bijvoorbeeld om naast de monumentenprijs een soort stimuleringsprijs te geven voor mensen die op een bescheiden wijze iets aan hun monument verbeteren. Dus een prijs per categorie. Dit om te voorkomen dat alleen de grote projecten in beeld komen.

De voorzitter proeft dat de opgestelde reglementen dat die voldoen. Dit jaar is er een breed scala dat we onder de noemer erfgoedprijs kunnen vangen. Begin maart komt het in de krant dat mensen zich kandidaat kunnen stellen. Als je iets of iemand weet, wat van belang kan zijn voor dit onderwerp dan graag indienen bij mw. Lammers of mw. Lettink. Dan kan het wellicht nog meegenomen worden. Volgend voorjaar gaan we ons beraden of we het om de twee jaar gaan doen.

De sluitingsdatum staat nu gepland op 1 juni, maar dit zouden we naar voren halen in verband met de zomervakantie. We gaan kijken of deze datum dan nog aangepast moet worden. De prijsuitreiking is donderdag 5 september om 19.30 uur.

7. Rondvraag

Er zijn geen onderwerpen voor de rondvraag.

8. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering en dankt alle aanwezigen voor hun inbreng. De volgende vergadering vindt plaats 11 april 2024.